

ELEMENTS OF SIMILARITY BETWEEN IBERO-LUSITANIAN AND ROMANIAN CULTURE

Maria-Luiza Bistreanu
PhD Student, University of Craiova

Abstract: The work analyzes the similarities between Iberian-Lusitanian and Romanian tradition and spirituality, highlighting shared elements that reflect a profound vision of the sacred. Both cultures blend Christianity (Catholicism in Iberia, Orthodoxy in Romania) with pre-Christian traditions, preserving magical-ritual practices and myths that give meaning to everyday life. A strong religious syncretism is evident, as well as the cult of saints, belief in miracles, and the intertwining of the sacred and the profane. Heroic myths (Zalmoxis, King Sebastian) express the hope for spiritual and identity renewal. Death is not perceived as an end, but as a transition to another dimension, maintaining a living connection with the divine.

Keywords: Spirituality, Syncretism, Mythology, Tradition, Sacredness.

Am analizat tradiția și spiritualitatea în cultura ibero-lusitană și românească pentru a evidenția elementele comune care le definesc și care demonstrează existența unor similitudini profunde între aceste două spații culturale. În ambele culturi, tradițiile populare sunt puternic influențate de un fundal spiritual complex, în care sacrul se împletește cu viața cotidiană, conferind un sens mai profund experiențelor umane. Această dimensiune transcendentă se manifestă atât în practicile religioase și în structurile mitologice, cât și în obiceiurile populare, care conservă un strat arhaic de semnificații legate de raportul dintre om și cosmos.

În cultura ibero-lusitană, tradiția spirituală este profund impregnată de catolicism, dar prezintă și numeroase elemente precreștine, care au supraviețuit în credințele și practicile populare. Se remarcă o venerație aparte pentru figurile sfinților și pentru miracole, ceea ce a condus la dezvoltarea unor forme de devoțiune specifice, cum sunt pelerinajele la Fatima în Portugalia și Santiago de Compostela în Spania. Totodată, există o percepție a sacrului care nu este limitată la cadrul bisericesc, ci pătrunde în viața de zi cu zi prin mituri și ritualuri legate de protecția divină, de regenerarea spirituală și de intervențiile supranaturale. În mod similar, spiritualitatea românească este puternic marcată de ortodoxie, dar și de sincretismul dintre tradițiile precreștine și cele creștine. Cultul sfinților, credințele legate de aparițiile miraculoase și rolul magic al unor practici populare, precum colindele ritualice și descântecul, demonstrează că percepția sacrului se extinde dincolo de spațiul ecleziastic, păstrând un caracter profund arhaic.

Un element comun ambelor culturi este legătura puternică dintre spiritualitate și mit. În tradiția ibero-lusitană, miturile despre eroi mesianici, cum este cazul regelui Sebastian, reflectă o viziune despre regenerarea națională printr-o întoarcere ciclică la o epocă mitică. Această idee se regăsește și în cultura românească, unde figura lui Zalmoxis și conceptul de moarte inițiativă exprimă credința într-o continuitate spirituală care transcende existența individuală. Am observat că aceste mituri nu sunt simple povești istorice, ci structuri profunde ale mentalității colective, care influențează percepția asupra timpului și asupra destinului unei comunități. În ambele culturi, mitul funcționează ca un instrument de

rezistență identitară și de reafirmare a unei viziuni asupra lumii în care sacrul și profanul se întrepătrund constant.

Spiritualitatea ibero-lusitană și cea românească se aseamănă și prin prezența unei forme de misticism popular, care combină elemente religioase cu practici magico-rituale. În Spania, mistica lui San Juan de la Cruz și Teresa de Avila ilustrează ideea unei căutări interioare a divinului, o preocupare care se regăsește și în literatura populară românească, unde temele legate de inițiere spirituală și de revelație sunt frecvente. Această apropiere între misticismul iberic și cel românesc sugerează o viziune comună asupra spiritualității ca experiență directă a sacrului, care nu se limitează la dogma religioasă, ci devine o formă de trăire interioară profundă.

Un alt aspect esențial al tradiției și spiritualității din aceste două culturi este felul în care moartea și viața de apoi sunt percepute și integrate în imaginarul colectiv. În cultura ibero-lusitană, moartea nu este privită doar ca sfârșit al existenței, ci ca o trecere către o altă dimensiune, idee reflectată în tradițiile legate de Día de los Muertos în anumite regiuni ale Spaniei sau în cultul marianic portughez, unde Fecioara Maria este văzută ca intermediară între lumea pământească și cea divină. În cultura românească, această viziune este exprimată prin numeroasele rituri funerare care subliniază ideea că sufletul continuă să existe după moarte, păstrând o legătură strânsă cu lumea celor vii. Practicile precum pomenirile, bocetele rituale și obiceiurile legate de moșii și strămoșii demonstrează că spiritualitatea românească este, la fel ca cea ibero-lusitană, fundamentată pe ideea continuității existenței dincolo de granițele fizice ale vieții.

Am constatat că ambele culturi se bazează pe un echilibru între tradiție și reînnoire spirituală, între respectarea unor forme arhaice de credință și adaptarea acestora la contextul modern. În Portugalia și Spania, sărbătorile religioase sunt marcate de procesiuni și ritualuri care au rădăcini străvechi, dar care continuă să fie practicate cu aceeași intensitate și astăzi. În România, sărbătorile precum Paștele și Crăciunul sunt încărcate de semnificații tradiționale, incluzând colinde, aprinderea focurilor sacre și practici de protecție împotriva spiritelor rele. Această continuitate a tradiției în ambele culturi demonstrează că, deși societatea modernă a adus schimbări majore în structura socială, nucleul spiritual al acestor popoare a rămas puternic ancorat în mit, ritual și sacru.

Analizând aceste elemente de similaritate, am observat că atât în cultura ibero-lusitană, cât și în cea românească, sacrul nu este perceput ca o dimensiune separată de viața cotidiană, ci ca un element fundamental care definește identitatea colectivă. Această apropiere între cele două tradiții culturale reflectă o viziune comună asupra lumii, în care timpul, istoria și spiritualitatea sunt inseparabil legate printr-un fir mitologic care se regenerează continuu.

Am analizat modul în care religia și credințele populare au influențat viziunea culturală în regiunile ibero-lusitană și românească, constatând că aceste elemente au jucat un rol esențial în formarea mentalității colective și a modului în care realitatea este percepută și interpretată. În ambele culturi, sacrul nu a fost niciodată separat complet de profan, ci a fost integrat în structura socială, în practici, obiceiuri și expresii artistice, conferind o dimensiune spirituală profundă fiecărui aspect al vieții cotidiene.

Religia a fost principalul factor de coagulare a identității culturale în aceste regiuni, creând un fundament solid pentru tradițiile și simbolurile transmise de-a lungul generațiilor. În cultura ibero-lusitană, catolicismul a modelat profund gândirea colectivă, impunând un sistem de valori bazat pe ideea de sacrificiu, miracol și intervenție divină în lume.

Pelerinajele la sanctuarele mariane, cum este cazul Fatimei în Portugalia și al Santiago de Compostela în Spania, au devenit expresii ale unei spiritualități populare care depășește cadrul dogmatic, transformându-se în experiențe colective de regenerare spirituală. Am observat că aceste practici religioase nu sunt simple manifestări ale credinței, ci forme de reafirmare a identității naționale și culturale, prin care comunitățile își reactualizează legătura cu trecutul și cu o ordine simbolică sacralizată.

În mod similar, în cultura românească, ortodoxia a constituit un pilon central al identității colective, influențând nu doar viața spirituală, ci și raportarea la istorie și destin. Credințele legate de sfinți, icoane făcătoare de minuni și locuri sacre, precum Mănăstirea Putna sau Prislop, reflectă o viziune asupra realității în care sacrul este prezent în mod continuu în lumea profană. În această perspectivă, am remarcat că biserica nu a fost doar un loc de cult, ci un centru al vieții sociale și culturale, unde comunitatea își păstrează coerența și unde tradițiile sunt transmise și perpetuate.

Pe lângă influența religiei instituționale, credințele populare au jucat un rol esențial în modelarea mentalității din aceste regiuni, păstrând elemente arhaice de magie, mit și simbolism care s-au integrat în viziunea colectivă asupra lumii. În cultura ibero-lusitană, supraviețuirea unor credințe precreștine este evidentă în numeroase practici de protecție, exorcizare sau magie populară, cum ar fi credința în mal de ojo (deochi), în forțele supranaturale care pot influența destinul și în ritualurile de purificare prin foc sau apă. Aceste credințe sunt expresii ale unei viziuni magico-religioase asupra existenței, în care omul nu este un simplu spectator al lumii, ci un participant activ într-un univers simbolic unde sacrul și profanul coexistă.

În cultura românească, credințele populare au funcționat ca un sistem paralel de interpretare a realității, suprapunându-se peste dogma creștină și completând-o printr-o dimensiune mistică specifică. Practici precum descântecurile, colindele ritualice și obiceiurile legate de moarte și trecerea în lumea de dincolo demonstrează că spiritualitatea românească a integrat elemente păgâne într-o viziune creștină, rezultând un sincretism religios unic. Spre exemplu, credința în strigoii și în sufletele rătăcitoare ale morților reflectă o concepție despre existență în care bariera dintre viață și moarte este fluidă, iar intervenția spirituală este necesară pentru menținerea echilibrului cosmic.

Un aspect esențial al influenței religiei și credințelor populare asupra culturii acestor regiuni este modul în care acestea au modelat expresiile artistice, literare și folclorice. În Peninsula Iberică, literatura mistică spaniolă a fost puternic influențată de experiențele religioase intense descrise de scriitori precum San Juan de la Cruz și Teresa de Ávila. Aceștia au transformat mistica într-o formă de artă, oferind o viziune asupra divinului care depășește simplele dogme religioase și intră în sfera trăirii extatice. De asemenea, tradiția marianică iberică a fost transpusă în arhitectură, pictură și muzică, creând un cadru vizual și sonor în care sacrul devine accesibil prin intermediul artelor.

În cultura românească, influența religiei și a credințelor populare asupra culturii s-a manifestat prin poezie, pictură și muzică bisericească, dar și prin literatura folclorică, unde legendele despre sfinți, blesteme și miracole sunt omniprezente. Basmelor și baladelor populare, precum Miorița sau Meșterul Manole, reflectă o viziune asupra lumii în care sacrificiul, inițierea și transgresiunea limitei dintre sacru și profan sunt teme fundamentale. Am observat că aceste creații literare nu sunt doar simple povești, ci mecanisme prin care comunitatea își reafirmă valorile și își exprimă raportul cu transcendentul.

Influența religiei și a credințelor populare se resimte și în viziunea asupra timpului și a destinului, unde ambele culturi manifestă o înclinație către o interpretare ciclică a existenței. În cultura ibero-lusitană, această concepție se regăsește în miturile despre eroul mesianic care trebuie să revină pentru a restabili ordinea cosmică, iar în cultura românească, în credința că soarta este prestabilită și că anumite ritualuri pot influența cursul evenimentelor. Această similitudine sugerează că, în ambele tradiții, omul nu este doar un actor pasiv în fața destinului, ci poate interveni în fluxul existenței prin ritualuri și practici sacre.

Am constatat că religia și credințele populare nu doar că au influențat profund viziunea culturală din aceste regiuni, dar au și creat un tipar identitar care continuă să se manifeste în mentalitatea colectivă. Chiar și în prezent, aceste influențe sunt vizibile în obiceiurile sociale, în felul în care sunt percepute marile sărbători religioase și în modul în care individul își raportează existența la un sistem de semnificații sacralizate. Astfel, ambele culturi au reușit să păstreze un echilibru între tradiție și modernitate, demonstrând că spiritualitatea, indiferent de forma sa, rămâne un element fundamental al identității colective.

Am analizat similitudinile dintre ortodoxia românească și catolicismul iberic în ceea ce privește simbolismul religios și am constatat că, deși aceste două tradiții creștine aparțin unor ramuri diferite ale creștinismului, ele împărtășesc numeroase elemente comune în ceea ce privește reprezentările sacre, ritualurile și funcția simbolică a credinței în viața comunităților. Simbolismul religios în ambele culturi reflectă o viziune profundă asupra relației dintre om și divinitate, iar prin manifestările sale artistice, liturgice și mistice, acesta joacă un rol fundamental în structura mentalității colective.

Un prim element de similitudine este prezența cultului marianic, care ocupă un loc central atât în ortodoxia românească, cât și în catolicismul iberic. În ambele tradiții, Fecioara Maria este percepută ca o figură protectoare, având o funcție de mijlocitoare între credincioși și Dumnezeu. În catolicismul iberic, acest cult este deosebit de accentuat prin prezența Madonei în numeroase procesiuni și pelerinaje, cum este cazul sanctuarului de la Fatima în Portugalia și cel de la Montserrat în Spania. De asemenea, în Spania, festivalurile religioase dedicate Mariei, cum ar fi Semana Santa, sunt manifestări de amploare, în care simbolismul jertfei, al durerii și al purificării prin suferință este puternic evidențiat.

În ortodoxia românească, cultul Fecioarei Maria este la fel de important, reflectat în numeroase icoane făcătoare de minuni și în pelerinaje la mănăstiri precum Nicula sau Prislop. Simbolismul marianic din această tradiție este profund legat de imaginea Maicii Domnului ca ocrotitoare a neamului și ca sursă a milei divine, o viziune care rezonază puternic cu reprezentările marianice din tradiția ibero-lusitană. Am observat că atât în catolicismul iberic, cât și în ortodoxia românească, Maria este văzută nu doar ca o figură sacră, ci și ca un simbol al speranței colective, care unifică și întărește comunitățile credincioșilor.

O altă similitudine importantă este venerarea sfinților și rolul relicvelor sacre, care ocupă un loc central în ambele tradiții. În catolicismul iberic, sfinții sunt considerați protectori ai orașelor și comunităților, iar relicvele acestora sunt păstrate în catedrale și mănăstiri ca surse de binecuvântare și miracole. Spre exemplu, moaștele Sfântului Iacob de la Santiago de Compostela au transformat acest loc într-unul dintre cele mai importante centre de pelerinaj din Europa. În mod similar, în ortodoxia românească, moaștele sfinților sunt profundenerate, iar pelerinajele la mormintele acestora sunt considerate momente de

întărire spirituală. Un exemplu semnificativ este pelerinajul anual la moaștele Sfintei Parascheva de la Iași, unde simbolismul relicvelor ca punte între lumea divină și cea umană este puternic evidențiat.

Am constatat că în ambele tradiții, relicvele nu sunt doar obiecte sacre, ci și manifestări ale prezenței divine în lume. Atât în ortodoxia românească, cât și în catolicismul iberic, atingerea sau simpla apropiere de relicve este considerată un act de comuniune spirituală, care aduce protecție și vindecare. Această percepție simbolică a moaștelor subliniază viziunea comună asupra interacțiunii dintre sacru și profan, conform căreia prezența divină nu este doar transcendentă, ci poate fi experimentată și în lumea materială prin intermediul obiectelor sacre.

Un alt element comun este reprezentarea iconografică a sacralului, unde ambele tradiții au dezvoltat un simbolism vizual profund, menit să faciliteze contactul dintre credincios și divinitate. În catolicismul iberic, sculpturile și picturile religioase sunt dominate de realismul expresiv, care pune accent pe suferința lui Hristos, pe agonia sfinților și pe dramatismul mistic al sacrificiului. Acest stil iconografic este vizibil mai ales în imaginile lui Cristo Crucificado sau în sculpturile elaborate din bisericile baroce spaniole.

În ortodoxia românească, icoanele au o funcție similară, dar sunt caracterizate de o stilizare simbolică, în care perspectiva inversă și absența tridimensionalității sugerează transcendența divină. Deși diferă din punct de vedere stilistic, ambele tipuri de reprezentări vizuale au un scop comun: acela de a media relația dintre credincios și divinitate printr-un limbaj simbolic accesibil și de a transforma spațiul sacru într-un loc de comuniune spirituală.

Am observat că în ambele tradiții, procesiunile și sărbătorile religioase sunt manifestări esențiale ale simbolismului religios, care reafirmă ciclic relația comunității cu divinul. În Spania și Portugalia, procesiunile din Semana Santa sunt elaborate și dramatice, punând în scenă momente din Patimile lui Hristos prin intermediul unor imagini sacre purtate de credincioși pe străzi. În mod similar, în România, procesiunile de Florii sau cele organizate în jurul icoanelor făcătoare de minuni au o funcție simbolică similară, marcând momente de intensificare a legăturii dintre sacru și comunitate. Am remarcat că în ambele culturi, aceste procesiuni nu sunt doar evenimente religioase, ci și acte de reafirmare identitară, în care trecutul spiritual al comunității este actualizat și reînnoit.

Un alt aspect semnificativ al simbolismului religios comun este viziunea asupra suferinței și sacrificiului ca forme de purificare spirituală. În catolicismul iberic, această idee este puternic reflectată în cultul Patimilor lui Hristos, unde suferința este văzută ca un mijloc de apropiere de Dumnezeu. În ortodoxia românească, aceeași viziune se regăsește în accentul pus pe asceză, pe viața monahală și pe modelul sfântului pustnic, care își găsește mântuirea prin renunțarea la bunurile materiale și prin suferință acceptată ca mijloc de îndumnezeire. Am constatat că această perspectivă comună asupra sacrificiului spiritual reflectă o viziune mai profundă asupra relației dintre om și divinitate, în care suferința nu este doar o pedeapsă, ci o cale de transformare interioară.

Prin analiza acestor similitudini, am remarcat că ortodoxia românească și catolicismul iberic împărtășesc un simbolism religios profund, în care sacralul este prezent în fiecare aspect al vieții comunitare. Cultul marianic, venerarea sfinților, utilizarea relicvelor, expresiile artistice ale sacralului și procesiunile religioase sunt manifestări comune ale unei viziuni despre religie ca forță identitară și spirituală. Aceste asemănări sugerează că, în ciuda diferențelor dogmatice, simbolismul religios din ambele tradiții

funcționează ca un mecanism de menținere a identității culturale și de perpetuare a unei relații profunde cu divinul.

Am analizat miturile și legendele populare din România, Spania și Portugalia, constatând că, în ciuda diferențelor geografice și culturale, aceste tradiții împărtășesc o serie de elemente comune care reflectă structuri narative similare și teme recurente. Aceste asemănări nu sunt întâmplătoare, ci rezultatul unei viziuni arhetipale asupra lumii, în care mitul și legenda funcționează ca instrumente de explicare a realității, de conservare a valorilor identitare și de transmitere a unei viziuni spirituale asupra existenței.

Un prim element comun este mitul eroului salvator, o figură care revine periodic pentru a restabili ordinea și a aduce salvare poporului său. În cultura portugheză, Sebastianismul este cel mai emblematic exemplu al acestui tip de mit, legat de regele Sebastian, care a dispărut în bătălia de la Alcácer Quibir, dar despre care se crede că va reveni pentru a salva Portugalia. Acest mit al reînțarcerii mesianice are paralele evidente în mitologia românească, unde figura lui Zalmoxis este asociată cu ideea de regenerare spirituală și de revenire ciclică a unei figuri mitice care ghidează poporul. În cultura spaniolă, mitul lui El Cid Campeador ilustrează, de asemenea, imaginea eroului care, chiar și după moarte, continuă să fie un simbol al protecției și al salvării naționale. Aceste mituri exprimă o concepție comună asupra timpului și a destinului, conform căreia trecutul mitic este reactivat ori de câte ori o comunitate se află într-o criză existențială.

Un alt element comun este prezența personajelor supranaturale, care influențează direct destinul uman și acționează ca agenți ai destinului. În mitologia românească, zânele și ielele sunt spirite feminine cu puteri magice, capabile să ofere binecuvântări sau pedepse celor care le încalcă regulile. În cultura spaniolă și portugheză, acest rol este jucat de mouros encantados, spirite care păzesc comori ascunse și care pot influența cursul evenimentelor prin apariții miraculoase. Am observat că, în toate aceste tradiții, ființele supranaturale au o natură duală, putând fi atât benefice, cât și malefice, în funcție de comportamentul uman față de ele. Această ambivalență sugerează o viziune comună asupra relației dintre om și forțele nevăzute ale lumii, în care echilibrul trebuie menținut prin respectarea unor norme sacre.

Un aspect esențial al miturilor și legendelor din aceste trei culturi este credința în locuri sacre și protejate de forțe divine sau magice. În cultura portugheză, numeroase legende sunt legate de locuri sfinte, cum ar fi Fatima, unde apariția Fecioarei Maria a devenit un simbol al protecției divine asupra națiunii. În Spania, Santiago de Compostela este un centru spiritual asociat miracolelor și drumului inițiativ pe care pelerinii îl parcurg pentru a atinge iluminarea spirituală. În mod similar, în România, munții sacri, precum Ceahlăul, și mănăstirile construite în locuri izolate sunt percepute ca spații unde sacralul și profanul se întâlnesc. Am constatat că în toate aceste culturi, locurile sacre nu sunt doar centre religioase, ci și puncte de conexiune cu trecutul mitologic, fiind însoțite de legende despre sfinți, eroi și evenimente miraculoase.

Un alt element comun este motivul sacrificiului ca mijloc de regenerare, care apare în numeroase mituri și legende. În cultura românească, Meșterul Manole este cel mai cunoscut exemplu al acestui motiv, unde sacrificiul uman este necesar pentru ca o construcție monumentală să dăinuie. În Portugalia și Spania, legendele despre construcția catedralelor și a mănăstirilor includ adesea povești despre muncitori care au fost blestemați sau au dispărut în circumstanțe misterioase, indicând o credință comună în ideea că orice creație durabilă necesită o jertfă. Aceste povești subliniază o viziune fatalistă asupra

existenței, conform căreia ordinea cosmică trebuie echilibrată printr-un act suprem de sacrificiu.

Am remarcat și o similitudine în legendele despre comori ascunse și spirite care le protejează, un motiv frecvent întâlnit atât în folclorul românesc, cât și în cel iberic. În mitologia românească, există numeroase povești despre comori îngropate, păzite de spirite sau blesteme care împiedică găsirea acestora. În cultura portugheză și spaniolă, aceste comori sunt adesea atribuite maurilor sau altor popoare care le-au ascuns în perioadele de război. În toate aceste cazuri, comorile nu sunt doar bogății materiale, ci simboluri ale unei cunoașteri ascunse, care pot fi accesate doar de cei care trec anumite probe inițiatice.

Un alt element comun este mitul lupului ca simbol al destinului și al protecției, prezent atât în cultura românească, cât și în cea ibero-lusitană. În România, lupul este considerat un animal sacru, asociat cu ritualurile străvechi ale dacilor și cu protecția spirituală împotriva spiritelor rele. În cultura spaniolă și portugheză, lupul apare adesea în legende ca un ghid sau protector, fiind uneori asociat cu figuri mitologice precum San Roque, sfântul care protejează călătorii. Această viziune comună asupra lupului ca simbol al unei forțe mistice sugerează o legătură profundă între omul tradițional și natura sălbatică, văzută ca o sursă de protecție, dar și ca o provocare spirituală.

Am constatat că toate aceste mituri și legende reflectă teme arhetipale universale, care transcend granițele naționale și indică o viziune comună asupra lumii, în care sacrul, destinul, sacrificiul și eroii salvatori joacă un rol central. Deși fiecare cultură a dezvoltat propriile variante ale acestor teme, structurile fundamentale ale miturilor din România, Spania și Portugalia demonstrează existența unor paradigme comune, care au fost transmise și adaptate de-a lungul secolelor. Aceste similitudini confirmă că, indiferent de contextul istoric, mitul rămâne un instrument esențial de înțelegere a realității și de menținere a identității culturale.

În România, mitologia și folclorul au fost puternic influențate de tradițiile precreștine ale dacilor, de influențele slave și de sinteza culturală realizată în perioada medievală. Basmele, baladele și legendele populare au servit drept mijloace prin care comunitățile rurale și-au menținut identitatea, în special în contextul influențelor externe. Legenda lui Zalmoxis, mitul lui Meșterul Manole și balada Miorița reflectă o viziune asupra destinului și a relației dintre individ și comunitate, în care sacrificiul, fatalitatea și integrarea în ordinea cosmică sunt teme centrale. Aceste narațiuni au consolidat ideea unei identități naționale marcate de suferință, dar și de o legătură profundă cu sacralitatea și cu natura, oferind o justificare mitologică pentru reziliența poporului român în fața încercărilor istorice.

În Spania, mitologia și folclorul au fost modelate de multiple influențe culturale, incluzând elemente celtiberice, romane, arabe și creștine. Reconquista și lupta împotriva maurilor au fost teme dominante în formarea identității naționale spaniole, iar eroi legendari precum El Cid Campeador au devenit simboluri ale spiritului național. Miturile despre Santiago Matamoros, cavalerul sfânt care lupta alături de creștini împotriva musulmanilor, au fost utilizate pentru a legitima expansiunea politică și religioasă a Spaniei. Folclorul spaniol a integrat și elemente mistice și fantastice, cum ar fi legendele despre mouros encantados, spirite ale vechilor locuitori ai peninsulei, care păzesc comori ascunse. Aceste mituri au contribuit la formarea unei identități naționale în care lupta pentru credință, onoarea și protecția pământului natal sunt valori esențiale.

În Portugalia, mitologia și folclorul au fost utilizate pentru a consolida o identitate națională distinctă de cea spaniolă, în special după independența față de Castilia. Mitul Sebastianismului, conform căruia regele Sebastian, dispărut în bătălia de la Alcácer Quibir, se va întoarce pentru a salva națiunea, este un exemplu clar de mit politic și naționalist care a influențat mentalitatea colectivă. Acest mit a fost folosit pentru a alimenta speranța în momente de criză și pentru a justifica ideea că Portugalia are un destin special, legat de misiunea sa de explorare și descoperire a lumii. De asemenea, poveștile despre encantados, spirite protectoare ale locurilor sacre, și despre bicho papão, o figură similară cu Bau-Bau din folclorul românesc, demonstrează o continuitate a miturilor legate de protecția teritoriului și de influența supranaturalului asupra vieții cotidiene.

În toate cele trei culturi, mitologia și folclorul au avut și o funcție de rezistență culturală, ajutând comunitățile să-și păstreze identitatea în fața amenințărilor externe. În România, acest lucru s-a manifestat prin conservarea unor tradiții orale și a unor practici rituale care au supraviețuit chiar și în perioadele de dominație străină. În Spania, miturile naționale au fost reactivitate în timpul războaielor și al conflictelor interne, fiind utilizate pentru a justifica unitatea statului. În Portugalia, miturile despre gloriile trecutului maritim au fost folosite pentru a menține un sentiment de mândrie națională chiar și în perioadele de declin.

BIBLIOGRAPHY:

1. Florin Țurcanu, Mircea Eliade. Prizonierul istoriei, Editura Humanitas, București, 2007
2. Mihai Zamfir, Mircea Eliade și Portugalia, prefață la Jurnalul portughez și alte scrieri, Editura Humanitas, București, 2006
3. Joaquín Garrigós, Pasiunea lui Mircea Eliade pentru Spania, în Revista de cultură, vol. IV, octombrie 2007
4. Mircea Eliade, Jurnalul portughez și alte scrieri, Editura Humanitas, București, 2010
5. Mircea Eliade, Jurnal I (1941-1969), Editura Humanitas, București, 1993
6. Mircea Eliade, Jurnal II (1970-1985), Editura Humanitas, București, 1993
7. Mircea Eliade, Salazar și revoluția în Portugalia, Editura Gorjan, București, 1942.